

אגף קרקעות ואגודות שיתופיות

23.8.2020

לכבוד

יו"ר ועד המושב / מזכיר

א.ג.נ.,

הנחיות רשם האגודות השיתופיות לעניין ניהול האגודות תחת "שגרת קורונה"

סימוכין: הנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 12.7.2020

1. לאור המגבלות שנקבעו בתקנות שעת חירום ועודכנו מעת לעת למניעת התפשטות נגיף הקורונה, ובשל אי הוודאות שנוצרה עקב כך, הוציא לאחרונה משרד רשם האגודות השיתופיות מספר הנחיות בעניין כינוס אסיפות כלליות ותקופת כהונה של ועד אגודה.
2. בהתאם להנחיה האחרונה, שניתנה ביום 12.7.2020, האגודות מתבקשות להימנע ככל הניתן מכינוס פיזי של האסיפות הכלליות, ולהעדיף כינוס אסיפות באמצעים טכנולוגיים.
3. נוכח ההבנה כי נגיף הקורונה אינו צפוי להיעלם בעתיד הנראה לעין, ומתוך רצון לאפשר פעילות שוטפת של האגודות לצד "שגרת קורונה", גובשה במשרדי הרשם ההנחיה המעודכנת שלהלן, המרחיבה את אפשרויות ההתכנסות באמצעות שימוש באמצעים טכנולוגיים.
4. המלצת הרשם היא כי האגודות השיתופיות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים לניהול ענייני האגודה, לצורך קיום אסיפות כללית ולרבות הצבעות.
5. מודגש כי הנחיה זו כפופה להוראות משרד הבריאות בעניין נגיף קורונה.

הוראות מעודכנות לכינוס אסיפה כללית בתקופת קורונה וקיום הצבעה גלויה

6. הרשם מציע שתי חלופות לכינוס האסיפות הכלליות וקיום הצבעה גלויה, בכפוף לעמידה בתנאים הרלוונטיים לכל חלופה (מפורטים בהנחיות הרשם המצורפות כנספח).

(א) היוועדות חזותית (שיחת ועידה בוידאו, לדוגמה באמצעות תוכנת ZOOM): בה כל החברים יוכלו לשמוע ולראות אחד את השני בו זמנית. ההצבעה תתבצע בהרמת ידיים בתום האסיפה או במועד אחר שיקבע.

(ב) העברת מסרים בכתב: אפשרות זו מיועדת לימי הקורונה, בהם קיימת מגבלה על התכנסויות וכן לאגודות שאינן יכולות לקיים את הדיון באמצעים חזותיים או להתכנס בהתאם להנחיות משרד הבריאות. אופן כינוס האסיפה יוכל להתבצע בשני אופנים:

(1) היוועדות באמצעים טכנולוגיים אחרים שאינם היוועדות חזותית (למשל, דואר אלקטרוני, סמס, ווטסאפ), כאשר ניתן לשלב כמה אמצעים יחד.

(2) כינוס והצבעה שלא באמצעים טכנולוגיים: האסיפה תתכנס באמצעות דואר רגיל (מכתב ליד דלת הבית או בעלון האגודה), הוועד יפרט את הנושאים העומדים לדיון, לחבר האגודה תינתן אפשרות להתייחס בכתב והוועד יאסוף וירכז את כל העמדות במועד ובמקום אחד שיגדיר מראש. כל חבר אגודה ישלח את הצבעתו בכתב באמצעות האמצעי שנבחר במועד ובמקום שיקבע לכך מראש.

אגף קרקעות ואגודות שיתופיות

הנחיות לקיום הצבעות חשאיות בהתאם להוראות ה"תו הסגול" של משרד הבריאות

7. לאורך שנים ארוכות, כאשר נדרשה הצבעה חשאית, הגיעו חברי האגודה אל תיבת הקלפי והצביעו מאחורי פרגוד באמצעות פתקי הצבעה ומעטפות. במרוצת השנים, התפתחו חלופות טכנולוגיות לקיום הצבעות חשאיות.
8. מומלץ כי האגודות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים לצורך הצבעה חשאית, לרבות בתקופת הקורונה (ראו נוסח מוצע בסעיף 4 לחלק ד' להנחיות הרשם, המצ"ב כנספח).
9. קיום הצבעה חשאית תוכל להתבצע לפי שתי חלופות:
  - (א) קיום הצבעות חשאיות באמצעים דיגיטליים, רק במערכת טכנולוגית שמקיימת את דרישות הרשם, בין היתר, יכולת זיהוי ודאי של חבר האגודה, יכולת מניעת כפל הצבעות, יכולת מוכחת בשמירת חשאיות ההצבעה וכו'.
  - (ב) מצבים בהם לא ניתן, בשלב זה, לקיים הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים: הרשם קבע כללים לקיום הצבעות מסוג זה הכוללים הנחיות מפורטות למינוי ממונה קורונה, מקום הצבת הקלפי, משך זמן ההצבעה, שמירת תיבת הקלפי והקפדה על מגבלות משרד הבריאות.לפירוט הוראות הרשם המלאות בעניין שתי החלופות הנ"ל, ראו עמודים 4-5 לנספח המצורף.

ארכה כללית להגשת דוח כספי לשנת 2019 עד לתאריך 30.11.2020

10. כמו כן, הודיע הרשם כבר ביום 5.8.2020 כי בשל המעבר לדיווח מקוון ונוכח מצב העניינים עקב נגיף הקורונה המתמשך, לא תיאכף חובת הגשת דוחות כספיים לשנת 2019 עד לתאריך 30.11.2020 לכלל האגודות השיתופיות, ככל שהאגודה הגישה את דוחותיה הכספיים לרשם עד לשנת 2018 כולל, כנדרש.

סיכום

11. ככלל, האגודות מתבקשות להימנע, ככל הניתן, מכינוס פיזי של האסיפות הכלליות בתקופה זו ולהעדיף כינוס אסיפות באמצעים טכנולוגיים.
12. על כל אגודה לוודא, טרם נקיטה באיזה מן הצעדים הנזכרים במסמך זה, כי הדבר אינו עומד בסתירה לתקנונה ומומלץ כי האגודות יפעלו לקידום והטמעת השימוש באמצעים טכנולוגיים אצלן, לרבות לפעול לשינוי התקנון.
13. למען הסר ספק, ההנחיות שניתנו לעניין תקופת כהונה של ועד האגודה - בטלות. יש לקיים בחירות לוועד בהתאם להוראות הפקודה, התקנות והאמור בהנחיה החדשה.

בברכה,

עו"ד מיכל בוסל
מנהלת אגף קרקעות ואגודות שיתופיות

העתק:
עו"ד עמית יפרח, מזכ"ל

ירושלים, ל' באב התש"פ
20 באוגוסט 2020

לכבוד
ועדי הנהלות
חברי אגודות שיתופיות
יועצים משפטיים

א.ג.ג,

הנדון: הנחיות רשם האגודות השיתופיות לעניין ניהול האגודות תחת "שגרת קורונה"

סמך: הנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 12.7.2020

בצל אי-הוודאות שנוצרה בעקבות התפרצות נגיף הקורונה והחשש מהתפשטותו, הוציא משרדנו מספר הנחיות בעניין כינוס אסיפות כלליות ותקופת כהונה של ועד אגודה. ההנחיה האחרונה, שניתנה ביום 12.7.2020, נועדה לצמצם התכנסויות פיזיות של אספות כלליות ולקיימן אך במקרים דחופים ובאמצעים טכנולוגיים, לאור הנחיות משרד הבריאות באותה עת והרצון להקטין את התחלואה.

נוכח ההבנה כי נגיף הקורונה אינו צפוי להיעלם בעתיד הנראה לעין, ומתוך רצון לאפשר פעילות שוטפת של האגודות לצד "שגרת קורונה", גובשה ההנחיה המעודכנת שלהלן.

מומלץ כי האגודות השיתופיות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים, ולמצער את השימוש בהן בתקופת הקורונה.

נדגיש כי הנחיה זו כפופה להוראות משרד הבריאות בעניין נגיף קורונה.

הנחיה זו כוללת ארבעה נדבכים:

מס' עמוד	נושא
2	א. הוראות מעודכנות לכינוס אסיפה כללית בתקופת קורונה וקיום הצבעה גלויה;
3	ב. הנחיות לקיום הצבעות חשאיות בהתאם להוראות ה"תו הסגול" של משרד הבריאות;
5	ג. ארכה כללית להגשת דוח כספי לשנת 2019 עד לתאריך 30.11.2020;
6	ד. קובץ שאלות ותשובות לעניין פעילות האגודות בתקופת הקורונה. הקובץ כולל שאלות שהופנו אלינו מטעם נציגי האגודות השיתופיות.

למען הסר ספק, ההנחיות שניתנו לעניין תקופת כהונה של ועד האגודה - בטלות מעתה. יש לקיים בחירות לועד בהתאם להוראות הפקודה, התקנות והאמור בהנחיה זו.

א. הנחיות מעודכנות לכינוס אסיפה כללית בתקופת הקורונה וקיום הצבעה גלויה

בעבר, השיטה המסורתית לכינוס האספות הכלליות כללה הגעה פיזית אל מקום כינוס האסיפה לצורך דיונים בנושאים המועלים על סדר היום ולאחריה הצבעה בהרמת יד או באמצעות קלפי (כשנדרשה הצבעה חשאית).

בשנים האחרונות ולצד כניסתן המשמעותית של המערכות הדיגיטליות לחיינו, החלה לחלחל ההבנה כי ניתן להרחיב את אפשרויות ההתכנסות וההצבעה ולאפשר קיומן בדרכים נוספות. הבנה זו התחזקה ביתר שאת בתקופה האחרונה, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר חיבה "שינוי כללי המשחק" על מנת לאפשר את המשך תפקודן השוטף של האגודות השיתופיות.

כחלק מכך ובהתאם להנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 12.7.2020, האגודות מתבקשות להימנע ככל הניתן מכינוס פיזי של האספות הכלליות, ולהעדיף כינוס האספות הכלליות באמצעים טכנולוגיים. משרדנו ער לכך כי בעוד שישנן אגודות העושות בשגרה שימוש באמצעים טכנולוגיים לניהול ענייני האגודה והאספות הכלליות, ישנן גם לא מעט אגודות המתקשות בשימוש באמצעים אלו. הרחבת אפשרויות ההתכנסות באמצעות שימוש באמצעים טכנולוגיים תאפשר להגדיל את מעורבות חברי האגודה והשתתפותם בכינוסים ובדיונים בתקופות שגרה ובייחוד בתקופה זו.

מומלץ כי האגודות יפעלו לקידום והטמעת השימוש באמצעים טכנולוגיים אצלן לצורך קיום אספות כלליות לרבות הצבעות. מומלץ לאגודות שיתופיות שבתקנון קיימת הוראה מפורשת המונעת אפשרות שימוש באמצעים טכנולוגיים לניהול ענייני האגודה, לפעול לשינוי התקנון. ככל שקיים קושי בתיקון התקנון, ניתן לפנות למשרדנו.

להלן מספר חלופות לכינוס האספות הכלליות וקיום הצבעה גלויה בכפוף לעמידה בתנאים הרלוונטיים לכל חלופה:

תנאים להתכנסות	אופן קיום ההצבעה הגלויה	אופן כינוס האסיפה	חלופה א' - היוועדות חזותית (VIDEO) (CONFERENCE)
☐ יש לוודא כי אין בתקנון האגודה הוראה שמונעת התכנסות בדרך זו. ☐ יש לעדכן מבעוד מועד את כל חברי האגודה בכתב על מתכונת הדיון וההצבעה. ☐ יש לוודא עם כל חברי האגודה שהמתכונת ישימה עבורם. ☐ כל חבר אגודה רשאי להתריע בפניי הוועד כי המתכונת אינה ישימה עבורו ועל ועד האגודה למצוא לחבר האגודה פתרון ישים. ☐ בזמן הדיון - יש להקפיד על מתן הזדמנות לכל חבר אגודה הרוצה בכך להשתתף ולהשמיע דעתו.	ההצבעה תתבצע בהרמת ידיים בתום האסיפה או במועד אחר שייקבע.	היוועדות חזותית בה כל החברים יוכלו לשמוע ולראות אחד השני <u>בזמנית</u> .	

<p>□ מומלץ כי אגודות שאינן מנוסות בשימוש באמצעים אלה דרך קבע, יבצעו ניסיון במועד מוקדם לאספה.</p>			
<p>□ הוועד יציג מבעוד מועד בפני כל חברי האגודה את נושא האספה, מסמכים רלוונטיים ופרטים אודות מתכונת הדיון וההצבעה.</p> <p>□ הוועד ייקבע פרק זמן בו תינתן לחברי האגודה הזדמנות לשלוח את עמדתם ביחס להודעת הוועד.</p> <p>פרק הזמן לא יפחת מ-3 ימי עסקים.</p> <p>□ הוועד יעביר את העמדות שהגיעו לפניו לידיעת כלל חברי האגודה כדי שאלו תעמודנה לפנייהם טרם ההצבעה.</p> <p>□ הוועד ייקבע פרק זמן נוסף ובו תינתן לכל חבר אגודה הזדמנות להגיב לעמדות שהוצגו. פרק הזמן לא יפחת מ-3 ימים.</p> <p>□ הוועד יעביר לכל חברי האגודה פרטים אודות מועד קיום ההצבעה ונוסח ההצבעה.</p>	<p>כל חבר אגודה ישלח את הצבעתו <u>בכתב</u> באמצעות האמצעי שנבחר במועד ובמקום שייקבע לכך מראש.</p>	<p>1. היוועדות באמצעים טכנולוגיים אחרים - אמצעים טכנולוגיים שאינם היוועדות חזותית, כדוגמת - דואר אלקטרוני, sms, WhatsApp, אפליקציות ייעודיות (מקומי, קהילנטי), ערוצים מקומיים ועוד.</p> <p>ניתן לשלב כמה אמצעים יחד.</p> <p>ב. כינוס אספות כלליות והצבעה גלויה שלא באמצעים טכנולוגיים : האספה תתכנס באמצעות דואר רגיל, במכתב ליד דלת הבית או בעלון האגודה (ככל שישנו). הוועד יפרט את הנושאים העומדים לדיון. לחברי האגודה תינתן אפשרות להתייחס בכתב. הוועד יאסוף וירכז את כל העמדות במועד ובמקום אחד שיגדיר לכך מראש.</p>	<p>חלופה ב' - העברת מסרים בכתב</p> <p>אופציה זו מיועדת לימי הקורונה, בהם קיימת מגבלה על התכנסויות, ולאגודות שיתופיות שאינן יכולות לקיים את הדיון באמצעים חזותיים או להתכנס בהתאם להנחיות משרד הבריאות.</p>

ב. הנחיות לקיום הצבעות חשאיות בהתאם להוראות ה"תו הסגול" של משרד הבריאות

לאורך שנים ארוכות בכל פעם שנדרשה הצבעה חשאית, הגיעו חברי האגודות השיתופיות אל תיבת הקלפי והצביעו מאחורי פרגוד באמצעות פתקי הצבעה ומעטפות.¹

במרוצת השנים התפתחו חלופות טכנולוגיות לקיום הצבעות חשאיות. למערכות הטכנולוגיות יתרונות משלהן: הן מאפשרות הצגה מיידית של תוצאות ההצבעה, נגישות לכל דורש ותורמות לשקיפות ההליך. מערכות אלה עשויות לצמצם טענות בדבר זיוף קולות, ככל הצבעות וכן טעויות אנושיות אחרות.

מומלץ כי האגודות השיתופיות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים לצורך הצבעה חשאית, ולמצער את השימוש בהן בתקופת הקורונה (ראו נוסח מוצע בסעיף 4 לחלק ד' להנחייה זו).

להלן שתי חלופות לקיום הצבעה חשאית. החלופה הראשונה, מתייחסת לקיום הצבעות חשאיות באמצעים דיגיטליים; החלופה השנייה, מתייחסת למצבים בהם לא ניתן, בשלב זה, לקיים הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים.²

חלופה א' - הצבעות חשאיות באמצעים דיגיטליים

ככל שנדרשת הצבעה חשאית, ניתן לקיימה רק במערכת טכנולוגית שמקיימת את הדרישות הבאות:

1. יכולת זיהוי ודאי של חבר האגודה המצביע באמצעות "הזדהות חזקה" כדוגמת - תעודת זהות, מספר טלפון, סיסמה חד-פעמית (OTP) ועוד.
2. יכולת מניעת כפל הצבעות.
3. יכולת מניעת זיוף זהות הבוחר.
4. מערכת אשר מבצעת שקלול התוצאות.
5. יכולת מוכחת בשמירה על חשאיות ההצבעה (לרבות היעדר יכולת לאחזר את המידע באופן המזהה את הצבעת חבר האגודה).

חלופה ב' - הצבעות חשאיות באגודות בהן לא ניתן, בשלב זה, לקיימן באמצעים דיגיטליים

יש לשים לב להתקיימות הכללים הבאים בהצבעות חשאיות:

1.	<u>מינוי ממונה קורונה</u>	<ul style="list-style-type: none"> • אחד מחברי ועדת הקלפי יהיה ממונה קורונה לשמירה על מגבלות משרד הבריאות (סעיף 5 להלן). • ממונה הקורונה יקבע ויפרסם כללים להגבלת מספר הנכנסים למקום בהתאם להנחיות, ויפעל ליישומן.
2.	<u>מקום הצבת הקלפי</u>	<ul style="list-style-type: none"> • מומלץ כי המקום יהיה בחלל הפתוח תוך הקפדה על הכללים לשמירת חשאיות ההצבעה.

¹ ראה תקנה 49 לתקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975.

² ניתן גם לבצע הצבעה משולבת - דיגיטלית ופיזית - כשהמערכת הדיגיטלית תומכת בכך, בכפוף לאמור בהנחייה זו ובשים לב למניעת כפל הצבעות.

<p>3. <u>משך זמן ההצבעה</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • תלוי במספר חברי האגודה. כאשר לאגודה מספר חברים גדול, ניתן לפרוס את ההצבעה על פני יותר מיום אחד, אך לא יותר משלושה ימים. • יש לזמן מראש את חברי האגודה בפרקי זמן נפרדים. לדוגמה: כל מי ששם משפחתו מתחיל באותיות א'י-ג' יגיע בין השעה 10:00 – 12:00. • יש לצמצם מספר השוהים במקום ההצבעה והתקהלות בזמן ההמתנה. • בהצבעה שנמשכת למעלה מיום אחד – על ועדת הקלפי לספור ולתעד את מספר המעטפות בסוף יום ההצבעה וכן לתעד מספר מצביעים.
<p>4. <u>שמירת תיבת הקלפי</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • בהצבעה הנמשכת יותר מיום אחד – יש לנעול את תיבת הקלפי. • ועדת הקלפי תוודא נעילת הקלפי בכספת / מקום בטוח למשך הלילה.
<p>5. <u>הקפדה על מגבלות משרד הבריאות</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • יש להציב בכניסה שלטי הסברה עם הכללים. • יש להציב עמדה הכוללת כפפות וחומר לחיטוי הידיים. • יש לבצע מדידת חום • יש לעטות מסיכת לאורך כל השעות במקום ההצבעה. • יש להקפיד על שמירת מרחק של 2 מטרים בין אדם לאדם (גם בין חברי ועדת הקלפי) ולסמן בהתאם מקומות לעמידה בתורים. • יש להימנע ממגע פיזי. <p><u>יש להמשיך ולהתעדכן במגבלות משרד הבריאות מעת לעת</u></p>

ג. ארכה כללית להגשת דוח כספי לשנת 2019 עד לתאריך 30.11.2020

(הודעתנו מיום 5.8.2020)

בשל המעבר לדיווח מקוון ונוכח מצב העניינים עקב נגיף הקורונה המתמשך, לא תיאכף חובת הגשת דוחות כספיים לשנת 2019 עד לתאריך 30.11.2020 לכלל האגודות השיתופיות, ככל שהאגודה הגישה את דוחותיה הכספיים לרשם עד לשנת 2018 כולל, כנדרש.

ד. קובץ שאלות ותשובות לעניין פעילות האגודות בתקופת הקורונה

רשימת שאלות ביחס להתנהלות אגודות שיתופיות בתקופת הקורונה, בחלוקה לפי נושאים:

הצבעות	
1.	<p>שאלה: האם בהצבעה המתקיימת באמצעים טכנולוגיים, יכולים להצביע רק חברי אגודה שהשתתפו באסיפה בהיוועדות חזותית?</p> <p>תשובה: ככל שההצבעה מתקיימת במהלך האסיפה הדיגיטלית ולפני שהיא נסגרה, רק חבר שהתחבר לאסיפה בכל שלב שהוא, יוכל להשתתף בהצבעה. ואולם, ככל שהוחלט להעביר את ההצבעה למועד אחר - יכול להצביע כל חבר אגודה הרוצה בכך.</p>
כינוס אספות כלליות	
2.	<p>שאלה: האם בהתכנסות אסיפה באמצעים טכנולוגיים נדרשים כל התנאים של אסיפה רגילה?</p> <p>תשובה: הוראות תקנון האגודה חלות גם במקרים בהם מתכנסת האסיפה הכללית באמצעים דיגיטליים, לרבות פרסום סדר היום, מניעת האפשרות להוסיף על סדר היום, המניין החוקי וכיו"ב.</p>
3.	<p>שאלה: כיצד קובעים מניין חוקי באסיפה באמצעים טכנולוגיים?</p> <p>תשובה: כל חבר אגודה שנכנס לקישור בהיוועדות החזותית ונשאר מחובר לפחות עד לאחר פתיחת האסיפה-נרשם כמי שנכח בה לצורך קביעת המניין החוקי לפתיחת האסיפה.</p>
שינוי תקנון	
4.	<p>שאלה: האם ישנו נוסח מוצע לשינוי תקנון ביחס לקיום הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים?</p> <p>תשובה: כן. להלן נוסח הסעיף:</p> <p>"על אף האמור בכל מקום בתקנון זה בעניין הצבעה חשאית - ככל שהוחלט על קיום הצבעה חשאית או שנדרשת הצבעה חשאית על-פי התקנון, וכל עוד קיימות מגבלות משרד הבריאות לשגרה בזמן קורונה, ניתן יהיה לקיים הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים בהתאם להנחיות המעודכנות של רשם האגודות השיתופיות".</p>